

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

De heer P. Bakker
Peizerweg 164 c
9727 AS GRONINGEN

Inlichtingen bij
Remco Reurink
telefoon 038 499 89 88
R.Reurink@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming

Geachte heer Bakker,

Datum
16.11.2018
Kenmerk
2018/0498413
Pagina
1
Uw brief

U heeft een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 20 februari 2018² ontvangen. De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd³. Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing. De aanvraag is in verband met het renoveren van de Detakerk aan de H.B. Blijdensteinlaan 34 in Enschede. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Uw kenmerk

Besluit

Zaaknummer
4712676

Wij verlenen u een ontheffing⁴ van verbodsbepalingen voor een soort van de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om het verbod om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁵. Deze ontheffing is in verband met de renovatie van de Detakerk voor de locatie H.B. Blijdensteinlaan 34 in Enschede.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om de huismus opzettelijk te storen. De huismus is niet aanwezig binnen het plangebied. Ten aanzien van de huismus is geen sprake van een verbodsovertreding.

De volgende stukken van de aanvraag maken onderdeel uit van de ontheffing:

- Figuur 2 van het rapport: 'Activiteitenplan Detakerk, H.B. Blijdensteinlaan 34 te Enschede', van 18 oktober 2018.
- Figuur 1 uit de brief met aanvullende gegevens van 22 maart 2018.

Deze ontheffing is geldig vanaf de eerste dag na het verzenden van onze beslissing tot en met 12 februari 2021.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

¹ In het kader van artikel 3.8, eerste lid van de Wnb.
² EDO-kenmerk 2018/0075180.
³ EDO-kenmerk 2018/0483182 en 2018/0482865.
⁴ Op basis van 3.8, eerste lid van de Wnb.
⁵ Art. 3.5, vierde lid van de Wnb.

Bijlagen

Datum verzending

Leges

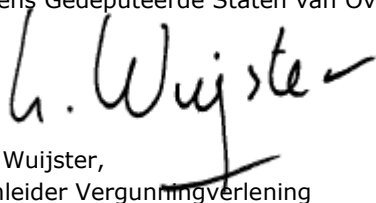
U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁶. De verschuldigde leges voor dit besluit bedragen € 1.757,00.

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met Remco Reurink, te bereiken tijdens kantooruren op nummer 038 499 89 88. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2018-001196 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

2

Uw brief

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Aanzicht zuidelijke gevel na uitvoering project
Bijlage 4	Locaties tijdelijke vleermuiskasten

Uw kenmerk

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede;
- Hunink Ecologie, dhr. Hunink, Samoen 28 te Zeewolde.

⁶ Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat in de kantlijn van onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 - 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 - 361 55 55.

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

3

Uw brief

Uw kenmerk

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Moet u volgens voorschriften iets melden of contact opnemen met het bevoegd gezag? Geeft u dan altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming - soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit. Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek bestemd is. Het meldpunt is bereikbaar via de telefoon onder nummer 038 425 24 23 of via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. **Minimaal een week voor aanvang van de werkzaamheden** dient u de datum van de start te **melden** bij het meldpunt.
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie aanwezig te zijn. Op verzoek van de bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren moet deze worden getoond.
4. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het meldpunt als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen.
5. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Voor deze wijzigingen moeten opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld worden. Alleen na toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem voor overleg contact op met het meldpunt.

Soortspecifiek

6. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis. De voortplantingsperiode loopt globaal van half mei tot en met augustus. De overwinteringsperiode loopt globaal van november tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige⁷ op het gebied van de gewone dwergvleermuis.

⁷ De provincie Overijssel verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanden waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of

Datum
16.11.2018
Kenmerk
2018/0498413
Pagina
4
Uw brief
Uw kenmerk

7. Conform bijlage 4 van dit besluit zijn 12 tijdelijke vleermuiskasten aanwezig. Het gaat om 4 kraamkasten (Causa, Vivara Pro) en 8 kleine kasten (Chambord, Vivara). Deze vleermuiskasten mogen pas verwijderd worden als het gehele project in de Detakerk is afgerond, en mits het verwijderen buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis gebeurt.
8. De werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van nieuwe dakramen dienen uitgevoerd te worden in de periode december tot en met maart, indien sprake is van langdurige vorstperiode (minimaal 5 achtereenvolgend avonden met vorst). De werkzaamheden kunnen ook uitgevoerd worden tijdens het actieve seizoen van de gewone dwergvleermuis, mits de periode april-half mei of september-oktober worden aangehouden. Bij het optillen van de dakpannen dient ter plaats van de aangetroffen verblijfplaatsen zeer zorgvuldig te werk te worden gegaan. De dakpannen moeten voorzichtig worden opgetild en er moet worden gekeken of er een vleermuis op het dakbeschot ligt of zich onder de dakpan vasthoudt. Wanneer er een vleermuis wordt aangetroffen, dan wordt de dakpan terug gelegd en wordt een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis gecontacteerd. De ecologisch deskundige dient te bepalen hoe lang gewacht moet worden voordat de betreffende werkzaamheden vervolgd kunnen worden. In die gevallen dient tenminste één nacht gewacht te worden. De werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van nieuwe dakramen dienen uitgevoerd te worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van vleermuizen.
9. De daken waar geen nieuwe dakramen gerealiseerd worden, en waar geen dakpannen verlegd hoeven te worden, dienen in de huidige staat behouden te blijven. Ook de buitenmuren dienen in de huidige staat behouden te blijven, door deze niet vanaf de buitenkant na te isoleren.

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

5

Uw brief

Uw kenmerk

Overige zaken

10. De ontheffinghouder moet een ecologisch logboek (laten) bijhouden, bijvoorbeeld door de adviserend ecooloog. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken hoe en waarom uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. In het logboek zal beschreven moeten worden hoe de dakramen zijn geplaatst en hoe rekening is gehouden met de (mogelijke) aanwezigheid van vleermuizen. Ook moet aangegeven hoe rekening is gehouden met de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis (voorschriften 6 en 8). Het ecologisch logboek dient aanwezig te zijn op de werklocatie.

-
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
 - Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

BIJLAGE 2 - Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluiten de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	8
A1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	8
A1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	8
A1.2	Doelstelling van het project	8
A1.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	8
A1.4	Periode	8
A1.5	Onderliggende documenten	8
A1.6	Aanvullende gegevens	9
A2	Bevoegdheid	9
A2.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	9
A3	Procedure	9
A3.1	Overeenstemming andere provincie	9
A3.2	Adviesverzoek aan gemeente	9
A4	Toetsingskader soorten	9
A4.1	Wettelijke regels	10
A4.2	Provinciaal beleid	10
A4.2.1	Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur	10
A4.2.2	Beleidsregel Natuur Overijssel 2017	10
A4.2.3	Jaarrond beschermde vogelnesten	10
B	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	11
B1	Inhoudelijke beoordeling	11
B1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	11
B1.1.1	Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat	11
B1.1.2	Beoordeling uitgevoerd onderzoek	12
B1.2	Invloed van het project op betrokken soorten	13
B1.2.1	Effectbeoordeling in de aanvraag	13
B1.2.2	Toetsing van de effectbeoordeling	14
B1.3	Alternatieven voor realisatie van het project	15
B1.3.1	Alternatievenafweging in de aanvraag	15
B1.3.2	Toetsing van de alternatievenafweging	15
B1.4	Wettelijk belang van het project	15
B1.4.1	Motivatie wettelijk belang in de aanvraag	15

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

6

Uw brief

Uw kenmerk

B1.4.2 Toetsing aan wettelijk belang	16
B1.5 Beoordeling staat van instandhouding	16
B1.6 Toetsing aan overige vereisten	16
B1.7 Eindconclusie toetsing	17
B1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden	17
C Slotconclusie	17

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

7

Uw brief

Uw kenmerk

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

A1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

Het plangebied bestaat uit een kerk aan de H.B. Blijdensteinlaan 34 in Enschede. U wilt deze kerk geheel renoveren en transformeren in 14 wooneenheden. Hiervoor zal het gebouw intern volledig worden gestript, waarna de wooneenheden gerealiseerd kunnen worden. De wooneenheden zullen grotendeels een eerste en tweede verdieping krijgen. Hiervoor zullen in het dak ramen worden gerealiseerd. In de zijbeuken zijn reeds 3 kleine ramen per travee aanwezig. Deze ramen worden doorgetrokken tot aan de grond, waarbij de middelste van de drie steeds wordt voorzien van een deur. De spouw blijft gehandhaafd. Er wordt voor gekozen om aan de binnenzijde een voorzetwand te plaatsen voor de benodigde isolatie (en installatie). Het dak blijft gehandhaafd op de te plaatsen dakramen na. De isolatie wordt onder het bestaande dak gerealiseerd.

Vooralsnog vinden er geen isolatiewerkzaamheden plaats aan de daken en muren. In bijlage 3 van dit besluit is weergegeven hoe de zuidgevel er uiteindelijk uit komt te zien.

Het strippen van de binnenzijde van het pand wordt als eerste gestart. Aansluitend vinden de bouwwerkzaamheden aan de binnenzijde plaats. De werkzaamheden aan de binnenzijde van het pand hebben geen negatieve effecten op vleermuizen. De werkzaamheden aan de gevels en daken vinden pas plaats nadat ontheffing is verkregen. Deze werkzaamheden vinden plaats buiten de gevoelige periode van de gewone dwergvleermuis.

A1.2 Doelstelling van het project

De Detakerk wordt niet meer gebruikt als kerk. De gemeente Enschede heeft een groeiambitie van 1.000 inwoners per jaar. Hiervoor dient hoogwaardige woonruimte gecreëerd te worden, daar de doelgroep boven modaal dient te zijn. Op deze wijze wordt de middenstand gestimuleerd. Juist de ontwikkeling aan de Detakerk geeft gehoor aan deze wens en wordt dan ook ondersteund door de gemeente Enschede, die dan ook bereid is het bestemmingsplan te wijzigen voor deze locatie.

A1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan voor de huismus van het verbod om deze vogels opzettelijk te storen⁸ en van het verbod om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁹.

A1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 14 februari 2018 tot en met 12 februari 2021.

A1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Rapport: 'Activiteitenplan Detakerk, H.B. Blijdensteinlaan 34 te Enschede', van 14 februari 2018 en van 18 oktober 2018;
- Rapport: 'Quickscan flora en fauna, inclusief inspectie vleermuizen', van 17 januari 2018;

⁸ Art. 3.1, vierde lid van de Wnb.

⁹ Art. 3.5, vierde lid van de Wnb.

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

8

Uw brief

Uw kenmerk

- Brief met aanvullende gegevens van 22 maart 2018 en 21 oktober 2018.

A1.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 14 februari 2018 ontvangen. Op 13 maart 2018 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 24 maart 2018¹⁰ en 21 oktober 2018¹¹ ontvangen.

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹². In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

9

Uw brief

A3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Uw kenmerk

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A3.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

A4 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

¹⁰ Ons kenmerk 2018/0483182.

¹¹ Ons kenmerk 2018/0482865.

¹² Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid.

A4.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹³ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁴ zijn voor de toetsing relevant.

A4.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7).

A4.2.1 Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur

Met de Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hierna: Omgevingsverordening) hebben wij een nadere invulling gegeven aan enkele wettelijke regels. In deze verordening zijn een aantal nationaal beschermd diersoorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Het gaat om soorten die algemeen voorkomen. De betreffende soorten zijn opgenomen in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. De populaties van deze soorten verkeren in een gunstige staat van instandhouding. Deze vrijstellingen zijn aanvullend aan de vrijstellingen via de gedragscodes.

Voor de soorten in de eerder genoemde bijlage geldt een vrijstelling voor het opzettelijk doden of vangen. Dit geldt alleen als dit nodig is in het belang, zoals dit is weergegeven per soort in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. Voor deze soorten is het ook toegestaan om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen, als aan onderstaande voorwaarden zijn voldaan.

Voorwaarden

- De vrijstelling voor de handeling is niet geregeld in een door de minister goedgekeurde gedragscode.
- Er zijn geen andere bevredigende oplossingen om de doelstellingen van de handelingen te bereiken.
- De algemene zorgplicht is in acht genomen. Dat wil zeggen dat het opzettelijk vangen en doden van dieren zoveel mogelijk is voorkomen.

A4.2.2 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

In onze beleidsregel¹⁵ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹⁶ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

A4.2.3 Jaarrond beschermde vogelnesten

Het beleid van het ministerie van Economische Zaken voor jaarrond beschermde nesten heeft Gedeputeerde Staten van Overijssel onverkort overgenomen.

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het

¹³ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁴ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

¹⁵ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

¹⁶ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling¹⁷ vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Tijdens het broedseizoen zijn de verbodsbepalingen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor de nestplek niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

11

B TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

Uw brief

B1 Inhoudelijke beoordeling

Uw kenmerk

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel het kennisdocument soorten¹⁸ (voorheen de soortenstandaard) van de huismus en de gewone dwergvleermuis bij onze toetsing.

B1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

B1.1.1 Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat

Op 6 oktober 2017 is een quickscan flora en fauna en inspectie naar vleermuizen uitgevoerd aan H.B. Blijdensteinlaan 34 te Enschede. Tijdens de quickscan flora en fauna en de inspectie vleermuizen is geconcludeerd dat het niet kan worden uitgesloten dat vleermuizen en huismussen van het gebouw gebruik maken. Gedurende het seizoen 2018 is aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd naar de huismus en naar vleermuizen. Vooruitlopend op de onderzoeksresultaten is een ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd.

Huisumus

Het huismusonderzoek heeft bestaan uit twee bezoeken en is uitgevoerd conform het vigerend onderzoeksprotocol (ochtendbezoeken op 21 april 2018 en 19 mei 2018). Het onderzoek is uitgevoerd binnen het broedseizoen van de soort. Er is gelet op nestindicerend gedrag van huismussen. Tevens is in beeld gebracht of er zich nesten, rustplaatsen en functioneel leefgebied (zoals foerageergebieden, slaapplekken) van de huismus in het plangebied bevinden.

¹⁷ Art 3.1, eerste, tweede, derde en vierde lid van de Wnb

¹⁸ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

Tijdens de quickscan zijn geen huismussen waargenomen. Tijdens het aanvullende onderzoek zijn geen nesten gevonden en is geen nestindicerend gedrag waargenomen. Volgens u is geen sprake van een overtreding van de Wnb aan de orde ten aanzien van de huismus.

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek heeft bestaan uit vijf bezoeken, zoals weergegeven in onderstaande tabel.

Datum	starttijd	eindtijd	temp.	Wind (BFT)	neerslag
21-4-2018	04:30	06:30	12 °C	1	Droog
18-5-2018	21:20	23:30	12 °C	2	Droog
15-7-2018	21.45	23:45	23 °C	1	Droog
24-08-2018	21:50	23:55	13 °C	1	Droog
22-09-2018	22:00	0:05	11 °C	1	Droog

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

12

Uw brief

Uw kenmerk

Alle bezoeken zijn uitgevoerd door twee waarnemers. De vijf verschillende veldbezoeken zijn, conform het vleermuizenprotocol 2017, in de ochtend- en de avond(schemering) uitgevoerd, waarbij 2 uren per ronde is aangehouden. Er is onderzoek uitgevoerd naar de functies zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten, waaronder de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder de juiste weers-omstandigheden en de juiste temperaturen. De veldbezoeken voor vleermuizen zijn uitgevoerd met een batdetector met opnamemogelijkheid (Pettersson d240X) en een Elekon Batlogger M.

De veldbezoeken hebben aangetoond dat de Detakerk een zomerverblijfplaats vormt voor drie gewone dwergvleermuizen. De dieren verblijven onder de dakpannen, waarbij ze gedurende de zomer gebruik maken van twee locaties, één verblijfplaats aan de oostzijde en één verblijfplaats aan de westzijde van het kerkgebouw. Er zijn geen winter-, kraam- of paarverblijfplaatsen vastgesteld. Het wordt niet verwacht dat de vleermuizen tijdens de winterperiode van de Detakerk gebruik maken. De kelderruimte is conform protocol geïnspecteerd en er is geen winterverblijf vastgesteld. De ruimte onder de dakpannen biedt onvoldoende warmte in koude winters. Tevens zijn er geen laatvliegers waargenomen. De locatie vormt een foerageergebied voor de drie gewone dwergvleermuizen, maar met name de tuinen aan de noordzijde worden veel gebruikt om te foerageren. In de tuin op de onderzoekslocatie zijn geen specifieke elementen waargenomen waarvan de vleermuizen gebruik maken. Noordwestelijk langs de Detakerk is een vliegroute van enkele gewone dwergvleermuizen aanwezig.

B1.1.2 Beoordeling uitgevoerd onderzoek

Huisumus

Volgens het kennisdocument kan aangenomen worden dat geen broedende huismussen aanwezig zijn door twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei uit te voeren. Het gevoerde onderzoek valt daarmee niet helemaal samen. Echter, het onderzoek is in dit geval wel voldoende om de afwezigheid van de huismus te kunnen bepalen. Het betreft een klein onderzoeksgebied, wat twee keer in de ochtenduren is onderzocht. Tevens is de uiterste datumgrens voor broedvogelonderzoek bij de huismus tot 20 juni¹⁹. Volgens ons is de afwezigheid van nesten van de huismus in de Detakerk voldoende inzichtelijk gemaakt.

¹⁹ Handleiding broedvogelonderzoek, Sovon, 2016.

Vleermuizen

Het gevoerde onderzoek voldoet aan de vereisten van het kennisdocument en het vleermuisprotocol 2017. Het is voldoende om de aanwezigheid van de verblijfplaatsen en de functie van die verblijfplaatsen aan te tonen.

B1.2 Invloed van het project op betrokken soorten

B1.2.1 Effectbeoordeling in de aanvraag

Huismus

Uitvoering van de werkzaamheden heeft geen effect op de huismus. Voor de huismus is volgens u geen ontheffing nodig vanwege het overtreden van verbodsbepalingen.

Gewone dwergvleermuis

Onder de dakpannen van de Detakerk zijn twee zomerverblijfplaatsen aanwezig. De dakpannen blijven liggen. Enkel ter plaatse van de dakramen worden ze blijvend verwijderd. Rondom nieuwe dakramen worden enkele pannen herlegd tijdens de montage van het dakraam. Deze locaties zijn laag in het dak aanwezig, vlak boven de dakgoten. Op deze plaatsen worden geen vleermuizen verwacht. Er wordt geen isolatie onder de dakpannen aangebracht. De werkzaamheden aan de binnenzijde van het pand hebben geen negatieve effecten op vleermuizen. Bovendien wordt de ruimte weer beschikbaar voor de soort.

Omdat de kerk geschikt blijft voor de gewone dwergvleermuis, zijn er in principe geen tijdelijke alternatieven noodzakelijk. Zekerheidshalve zijn er wel tijdelijke verblijfplaatsen aangebracht in de vorm van vleermuiskasten. Deze zijn vóór half februari 2018 in de omgeving geplaatst. In bijlage 4 van dit besluit is weergegeven waar deze kasten zijn geplaatst. Volgens het kennisdocument van de gewone dwergvleermuis moeten deze verblijfplaatsen drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden al aanwezig zijn om aan te wennen. De verblijfplaatsen zijn aangeboden door middel van vleermuiskasten. Bij het verstoren van een verblijfplaats dienen vier vleermuiskasten te worden geplaatst die de tijdelijke functie voor vleermuizen kunnen overnemen totdat de nieuwbouw klaar is. Er zijn 4 grote vleermuiskasten en 8 kleinere vleermuiskasten aangebracht voor de gewone dwergvleermuis. Het gaat bij de grote kast om het type Vleermuizenkraamkast Causa van Vivara Pro. Van binnen is de kast door verschillende wanden gescheiden, waardoor vier ruimtes ontstaan. Deze verschillende ruimtes zijn nodig omdat vleermuizen in kleine koloniën leven en kramen. Daarnaast is deze kast voorzien van gaas waarlangs vleermuizen naar binnen kunnen kruipen. De breedte is 51 centimeter, de hoogte is 78 centimeter, de diepte is 16,5 centimeter. In de kast bevinden zich 3 compartimenten voor extra ruimte en bufferwaarde voor de vleermuizen. Er zijn twee vleermuiskasten aan de Detakerk gehangen (buiten invloedsfeer werkzaamheden). Verder zijn er twee in de omgeving geplaatst. Daarnaast zijn er 8 kleinere kasten geplaatst van het type 'Vleermuizenkast Chambord' van Vivara. Hiervan zijn er 6 aan de kerk geplaatst en 2 aan het woonhuis ten zuiden van de locatie. Ter plaatse van de vleermuiskasten worden geen werkzaamheden uitgevoerd.

Omdat het geen sloop betreft, wordt het gebouw niet ongeschikt gemaakt voor vleermuizen. Schade aan individuen, zoals het doden en verwonden, wordt voorkomen door zorgvuldig te handelen wanneer er wordt gewerkt aan het dak. In de winterperiode wordt geen verstoring verwacht, omdat het dan te koud is voor de vleermuizen onder de dakpannen. Tijdens de actieve periode van vleermuizen, van maart tot en met oktober, kunnen de individuen zich onder de dakpannen bevinden. Bij het optillen van de dakpannen dient ter plaatse van de aangetroffen verblijfplaatsen zeer zorgvuldig te werk te worden gegaan. De dakpannen moeten voorzichtig worden opgetild en er moet worden gekeken of er een vleermuis op het dakbeschoot ligt of zich onder de dakpan vasthoudt. Wanneer er een vleermuis wordt aangetroffen, dan wordt de dakpan

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

13

Uw brief

Uw kenmerk

terug gelegd en wordt een vleermuisdeskundige gecontacteerd. Vaak is het voldoende om de volgende dag verder te gaan zodat het dier tijdens de nacht een ander verblijf kan zoeken.

Het gerenoveerde pand blijft duurzaam geschikt voor vleermuizen. Dit wordt bewerkstelligd door de aangetroffen verblijfplaatsen veilig te stellen en toegankelijk te houden. Worden er verblijfplaatsen aangetroffen ter plaatse van de uit te voeren werkzaamheden, dan wordt er voor gezorgd dat de vleermuizen op andere locaties in het pand kunnen verblijven. Overigens zijn de aangebrachte vleermuiskasten al voldoende om de verblijfplaatsen te mitigeren, ook als permanente maatregel. Dit komt omdat het om 3 individuen in 2 zomerverblijfplaatsen gaat (zomerverblijf <10 dieren). Hierbij zijn maatregelen aan de buitenzijde van een pand in principe voldoende. Aanvullend blijft het pand duurzaam geschikt.

De planvorming en activiteiten op de onderzoekslocatie doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis; het gaat om een algemene soort. Voor vleermuizen zijn tijdelijke alternatieven geplaatst en het pand zal geschikt blijven. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in het geding.

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

14

B1.2.2 Toetsing van de effectbeoordeling

Huismus

Er zijn geen nesten aanwezig in de Detakerk. Er treden geen effecten op ten aanzien van de huismus. Er is geen sprake van het storen van de huismus. Er is geen ontheffing nodig voor deze soort.

Gewone dwergvleermuis

Door het plaatsen van nieuwe dakramen en het tijdelijk verleggen van dakpannen kunnen twee zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis beschadigd en vernield worden. Door aanpassingen aan dakranden ten behoeve van ramen en kozijnen kunnen invliegopeningen aangetast worden voor de zomerverblijfplaatsen die naar waarschijnlijkheid hoger in het dak aanwezig zijn.

De werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van nieuwe dakramen dienen alleen uitgevoerd te worden in de periode december tot en met maart, indien sprake is van langdurige vorstperiode (minimaal 5 achtereenvolgend avonden met vorst). Op deze wijze kan uitgesloten worden dat zich onder de dakpannen nog overwinterende vleermuizen aanwezig zijn. De werkzaamheden kunnen ook uitgevoerd worden tijdens het actieve seizoen van de gewone dwergvleermuis, mits de periode april-half mei of september-oktober worden aangehouden. Zomerverblijfplaatsen hebben namelijk met name een functie in de periode half mei tot en met augustus. De werkzaamheden mogen niet in november uitgevoerd worden, omdat november nog een overgangsmaand kan zijn tussen de paar- en winterverblijven. De werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van nieuwe dakramen dienen uitgevoerd te worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van vleermuizen. Bovenstaande handelswijze is opgenomen in voorschrift 7.

In het geval de betreffende vleermuizen (tijdelijk) geen gebruik meer kunnen maken van de ruimten onder de dakpannen, dan kunnen zij uitwijken naar te behouden dakdelen van de kerk. De aan de kerk opgehangen vleermuiskasten zijn geschikt als zomerverblijf, en kunnen daarom ook gebruikt worden als tijdelijk alternatief gedurende de uitvoering van de werkzaamheden. Na uitvoering van de werkzaamheden aan het dak verwachten wij dat zomerverblijfplaatsen onder de dakpannen mogelijk zijn. De door u opgehangen vleermuiskasten zijn van hout en zijn tegen de muur bevestigd. Volgens ons wordt hiermee geen duurzaam functioneren gegarandeerd, zoals dat wel het geval is met voorzieningen die ingebouwd worden. Omdat het dak na uitvoering van

Uw brief

Uw kenmerk

de werkzaamheden geschikt blijft voor twee zomerverblijfplaatsen is het in dit geval niet noodzakelijk om permanente voorzieningen te plaatsen in buitenmuren of daken. De tijdelijke vleermuiskasten mogen natuurlijk wel blijven hangen. Bij verwijderen ervan dient echter rekening gehouden te worden dat het gehele project in de Detakerk afgerond moet zijn, en dat het verwijderen buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode gebeurt. Daarom hebben wij voorschrift 8 opgenomen.

Hoewel het niet uw intentie is, wijzen wij u er wel op dat deze ontheffing niet geldt voor het op grootschalige wijze verwijderen van dakpannen of het vanaf de buitenkant naisoleren van daken en muren. Om dit te benadrukken hebben wij voorschrift 9 opgenomen.

Conclusie toetsing

Door het plaatsen van ramen in de daken van de kerk, en het daarbij gepaarde verleggen van dakpannen, kunnen twee zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis beschadigd en vernield worden. Hierdoor heeft u ontheffing nodig.

In de volgende paragrafen toetsen wij of de ontheffing op basis van de wet verleend kan worden.

B1.3 Alternatieven voor realisatie van het project

B1.3.1 Alternatievenafweging in de aanvraag

Een alternatief dat in deze wijk en dit bestemmingsplan past, is er niet. De ingreep is nodig om de kerk op een duurzame wijze een lang tweede leven te geven. Op dit moment is er geen alternatief plan. De kerk in haar huidige vorm behouden is geen optie, en zal leegstand en verpaupering tot gevolg hebben. Bij sloopwerkzaamheden zouden alle (potentiële) functies voor soorten verloren gaan. De kerk heeft cultuurhistorische en monumentale waarden. Het is zaak dat dit erfgoed een nieuwe bestemming/exploitatie krijgt, waardoor het object in stand gehouden kan worden. Bij de renovatie in het huidige plan blijven de zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis behouden.

B1.3.2 Toetsing van de alternatievenafweging

Het is volgens ons voldoende aangetoond dat er geen andere of betere alternatieven mogelijk zijn om de gevolgen voor de natuur te minimaliseren.

De kerk als gebouw heeft geen functie meer als kerk zijnde. Gezien de status als gemeentelijk monument is behoud van de kerk wenselijk. Sloop, dan wel leegstand en het uiteindelijk vervallen van de kerk zal de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis ook niet ten goede komen. De gekozen oplossing is voor de gewone dwergvleermuis de meest bevredigende oplossing, omdat het dak geschikt blijft voor zomerverblijfplaatsen van de soort.

B1.4 Wettelijk belang van het project

B1.4.1 Motivatie wettelijk belang in de aanvraag

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

In de gemeente Enschede zijn veel kerken die niet meer in gebruik zijn door veranderingen van de maatschappij. Deze kerken hebben cultuurhistorische waarden en in het geval van de Detakerk zelfs monumentale waarde. Het is zaak dat dit erfgoed een nieuwe

Datum
16.11.2018
Kenmerk
2018/0498413
Pagina
15
Uw brief
Uw kenmerk

bestemming/exploitatie krijgt waardoor de objecten in stand gehouden kunnen worden. Voor de Detakerk is een nieuwe bestemming gevonden in de ombouw tot 14 royale woningen. Hierbij worden de monumentale waarden gerespecteerd van zowel het gebouw als van de kerktuin. De ontheffing voor de ruimtelijke ontwikkeling wordt aangevraagd op basis van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

In Enschede zijn de afgelopen tijd diverse kerken verkocht daar deze niet meer in gebruik waren. Er is geen behoefte meer aan kerken zoals voorheen, door verandering van de maatschappij. Daarnaast heeft de gemeente Enschede een groeiambitie van 1.000 inwoners per jaar voor welke hoogwaardige woonruimte gecreëerd dient te worden. De doelgroep dient boven modaal te zijn om op deze wijze de middenstand te stimuleren. Juist deze ontwikkeling geeft gehoor aan deze wens en wordt dan ook ondersteund door de gemeente Enschede, die dan ook bereid is het bestemmingsplan te wijzigen voor deze locatie.

Bij langdurige leegstand zal het gebouw verder verpauperen. In de oude binnenstad van Enschede zijn veel junks en zwervers aanwezig die rondhangen en slapen in het nabijgelegen boerenkerkhof. Dit geeft een onveilige situatie in de buurt. De kerk is hierdoor gevoelig voor brandstichting en vandalisme. De openbare veiligheid komt hiermee in het geding.

B1.4.2 Toetsing aan wettelijk belang

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende is aangetoond om de negatieve effecten op de soort te rechtvaardigen.

Het behouden van gemeentelijk monumenten is van groot openbaar belang, vanwege sociaal-culturele belangen. Daarnaast voorziet de transitie naar 14 wooneenheden in extra woningen in Enschede.

Wij kunnen ons niet vinden in de argumentatie dat een onveilige situatie optreedt door leegstand van de Detakerk. Er zijn namelijk voldoende mogelijkheden voorhanden om dergelijke situaties te voorkomen.

B1.5 Beoordeling staat van instandhouding

Door het plaatsen van dakramen kunnen twee zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis beschadigd en vernield worden. De werkzaamheden worden zorgvuldig uitgevoerd, waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis. Tijdens en direct na de uitvoering van de werkzaamheden zijn voldoende tijdelijke en permanente verblijfplaatsen aanwezig. Het is daarom aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis in het plangebied aanwezig blijft. Omdat de gewone dwergvleermuis aanwezig blijft in het plangebied en buiten het plangebied ook voorkomt, wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de gewone dwergvleermuis in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

B1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²⁰ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

²⁰ Wnb, artikel 1.10, derde lid.

B1.7 Eindconclusie toetsing

De gevraagde ontheffing van de verbodsbepalingen voor de gewone dwergvleermuis kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang aanwezig om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

B1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb²¹. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

C Slotconclusie

Datum
16.11.2018
Kenmerk
2018/0498413
Pagina
17
Uw brief

Uw kenmerk

Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde ontheffing vanwege het renoveren van de Detakerk aan de H.B. Blijdensteinlaan 34 in Enschede te verlenen. Om de bescherming van natuurwaarden zo goed mogelijk te borgen zijn aan de ontheffing voorschriften verbonden.

U krijgt geen ontheffing van het verbod om de huismus opzettelijk te storen. De huismus is niet aanwezig binnen het plangebied. Ten aanzien van de huismus is geen sprake van een verbodsovertreding.

²¹ Art. 1.11, eerste en tweede lid van de Wnb.

BIJLAGE 3 – Aanzicht zuidelijke gevel na uitvoering project

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

18

Uw brief

Uw kenmerk

BIJLAGE 4 – Locaties tijdelijke vleermuiskasten

Datum

16.11.2018

Kenmerk

2018/0498413

Pagina

19

Uw brief

Uw kenmerk